voorstel

Zwolle

Raadsbrief

Datum 18 juni 2026

Onderwerp Nieuwe informatie ACM prioriteringskader netcongestie
Versienummer 1

Portefeuillehouder Arjan Spaans

Samenvatting
Uw raad heeft op 26 mei 2026 ingestemd met het raadsvoorstel ‘Uitvoerbaarheidscriteria en accenten weging volgorde vervroegd aanvragen netcapaciteit’. Deze raadsbrief geeft inzicht in een aantal ontwikkelingen die onder meer leiden tot een andere planning dan eerder. Zo heeft de VNG aangegeven eind juni te komen met model beleidsregels voor de vervroegd aanvraagprocedure, die we als juridische basis willen gebruiken. Verder zijn de netbeheerders bezig om ‘bekende’ contacten voor projecten die al op korte termijn starten met bouwen nog voor 1 juli te voorzien van netcapaciteit via een zogenoemde Overgangsregeling. En tot slot zijn VNG, IPO, ACM, het Rijk en alle netbeheerders in gesprek over een nieuwe (gecoördineerde) aanpak voor het vervroegd aanvragen van netcapaciteit per 1 oktober. Dit kan mogelijk gevolgen hebben voor het toe kunnen passen van het afwegingskader en de gemeentelijke regie op de volgorde van indienen.
Ondertussen werken we voortvarend door op de ingeslagen weg. We werken het afwegingskader verder uit in de beleidsregels en stellen de projectenlijst op. Deze lijst wijzigt de komende maanden nog door de Overgangsregeling. Eerder hebben we aangegeven de projectenlijst voor 1 juli bekend te maken, dit verandert door de nieuwe informatie en zal daarom leiden tot besluitvorming in september. Dan staan wij als gemeente klaar om op 1 oktober de betreffende projecten vervroegd aan te vragen.

Bijlagen
Bijlage 1 – Brief Enexis Overgangsregeling

Openbaarheid
☒ Openbaar
☐ Geheim

Wij stellen u voor kennis te nemen van:
1. Nieuwe informatie ten aanzien van het ACM prioriteringskader:
    a. Overgangsregeling Enexis
    b. Model beleidsregels VNG
    c. Landelijk gecoördineerde aanpak vervroegd aanvragen (mogelijk)

Datum 18 juni 2026

Inleiding

Zoals in voorgaande raadsbrief ‘Effecten nieuw ACM prioriteringskader’ en ook in het raadsvoorstel ‘Uitvoerbaarheidscriteria en accenten weging volgorde vervroegd aanvragen netcapaciteit’ is aangegeven, is er sprake van netcongestie in en rondom Zwolle, vanwege een capaciteitstekort op het stroomnet. Dit is al langere tijd het geval, echter reserveerden netbeheerders tot nu toe een deel van de netcapaciteit, zodat aanvragen van kleinverbruikers (zoals huishoudens, nieuwbouwprojecten kleinverbruik, laadpalen en mkb’ers) konden worden toegewezen. Dat stopt per 1 juli 2026. Vanaf dan komt iedereen die een aanvraag wil doen – groot en klein – op dezelfde wachtlijst totdat er weer capaciteit beschikbaar komt. De verwachting voor Zwolle is dat er in 2035 voldoende capaciteit is voor alle aanvragen. Tot die tijd is er sprake van wachtlijsten. Sinds het raadsvoorstel van 26 mei zijn er nieuwe ontwikkelingen met gevolgen voor de planning. De planning ging in mei nog uit van een collegebesluit in juni met het afwegingskader en de projectenlijst. In deze raadsbrief lichten wij de nieuwe ontwikkelingen toe en hoe de gewijzigde planning eruit komt te zien op basis van de nu beschikbare informatie. Het speelveld is nog steeds in beweging en dit kan nogmaals voor veranderingen zorgen.

Kader

- Raadsbrief Effecten nieuw ACM prioriteringskader - netcongestie
- ACM prioriteitskader
- Raadsvoorstel Criteria en accenten weging vervroegd aanvragen netcapaciteit (26 mei)

Kernboodschap

Nieuwe ontwikkelingen vanuit de VNG en de netbeheerder, ten aanzien van het ACM prioriteringskader, maken een wijziging van de planning op onderdelen noodzakelijk. Tegelijkertijd blijven de werkzaamheden erop gericht om per 1 oktober voor de relevante ontwikkelingen in de zogeheten categorie 3 (woningbouw, onderwijshuisvesting) prioriteit aan te vragen via het vervroegd aanvragenspoor.

Toelichting

1a. Overgangsregeling Enexis

Op 29 mei heeft Enexis laten weten een Overgangsregeling in te stellen voor een specifieke groep woningbouwprojecten. Het gaat om projecten die al bekend zijn bij Enexis en die starten met bouwen voor 1 april 2029. Deze projecten kunnen in juni, dus voor 1 juli 2026, aangemeld worden en krijgen uiterlijk 31 augustus te horen of ze capaciteit kunnen krijgen, zolang ze voldoen aan de criteria die de netbeheerders daaraan stellen. Zoals dat de geplande start bouw voor 1 april 2029 moet zijn, het project al bekend bij Enexis moest zijn voor 1 april 2026, dat er reeds actief contact tussen ontwikkelaar en netbeheerder moet zijn geweest en dat het project een bepaalde mate van concreetheid kent (zie voor meer informatie: Overgangsregeling concrete woningbouwprojecten Enexis). Dit loopt buiten de gemeente om. Dit is ook besproken in zowel de Bestuurlijke Energie Tafel (BET) als in het Energyboard, we krijgen hier verder geen inhoudelijke informatie over van Enexis. Gemeenten focussen zich daarmee volledig op de totaallijst ‘eerder aanvragen’ die per 1 oktober aangeleverd wordt.

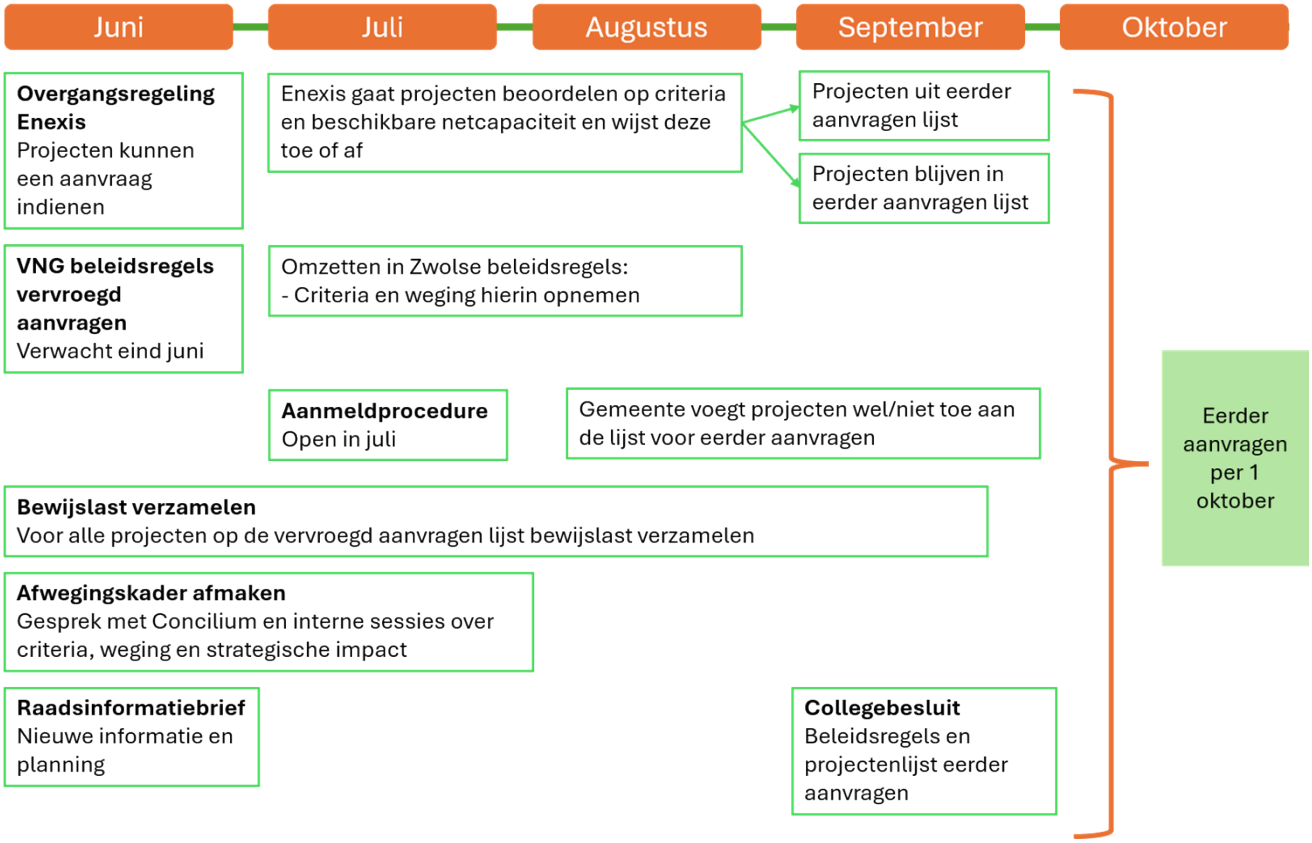
Deze Overgangsregeling valt formeel nog onder de oude spelregels, waarbij kleinverbruik nog uit een reserve netcapaciteit toegekend kreeg en niet op de wachtlijst kwam te staan. Wanneer duidelijk is welke projecten vanuit deze regeling capaciteit kunnen krijgen, kan en hoeft de gemeente deze niet meer af te wegen en mee te nemen in het vervroegd aanvragenspoor. Dat heeft effect op de planning;

we moeten eerst weten welke projecten nu mee kunnen in de Overgangsregeling en daarmee van de projectenlijst voor het vervroegd aanvragen afgaan.

1b. Model beleidsregels en projectenlijst

Onlangs hebben we de (concept) model beleidsregels van de VNG ontvangen voor de vervroegd aanvraagprocedure. Deze worden eind juni definitief gedeeld met gemeenten. Het staat gemeenten vrij om deze wel of niet te gebruiken, maar het lijkt zeer waardevol om dat te doen. Het vervroegd aanvragen van transportcapaciteit brengt namelijk risico's met zich mee voor de gemeente. Beleidsregels zijn een manier om deze risico's te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om aansprakelijkheid wegens schending van het gelijkheidsbeginsel, civielrechtelijke aansprakelijkheid jegens derden, risico's bij concurrentie met private partijen of verdediging bij toezicht en handhaving.

De beleidsregels maken ook helder dat het verstandig is om een 'aanmeldprocedure' op te starten. Gemeentebreed worden initiatiefnemers gevraagd zich aan te melden voor het vervroegd aanvragen, indien zij nog niet bekend zijn en aan de voorwaarden voldoen. Dit vraagt tijd. We verwachten de aanmeldprocedure begin juli openbaar te zetten. De verschillende sporen in de planning de komende maanden staan weergegeven in figuur 1 hieronder.

Figuur 1: planning tot oktober 2026 (stand van zaken juni 2026)

Aan het eind van de zomer is naar verwachting duidelijk welke projecten we af te wegen (vanuit de Overgangsregeling en de Aanmeldprocedure) hebben en hoe de beleidsregels er precies uit komen te zien. Na de zomer kan dan een besluit worden genomen over de beleidsregels en de volgorde van de projectenlijst.

Datum 18 juni 2026

1c. Nieuwe (gecoördineerde) aanpak voor vervroegd aanvragen hangt in de lucht

De VNG, het IPO, de ACM, het Rijk en de netbeheerders zijn in gesprek over een geheel andere aanpak voor het vervroegd aanvragen per 1 oktober. Oorspronkelijk lag de rol bij gemeenten om de projecten voor categorie 3 (woningbouw, onderwijs, warmte, afval) aan te melden voor vervroegd aanvragen. Nu wordt het gesprek gevoerd of dit gecoördineerd moet plaatsvinden via de provincies in plaats van direct van de gemeente aan de netbeheerder. Daarbij wordt uitgegaan van de gegevens in de Landelijke Monitor Voortgang Woningbouw (LMVW), met als basis de realisatiedatum. Dit kan gevolgen hebben voor het toe kunnen passen van ons afwegingskader en de gemeentelijke regie op de volgorde van indienen. Het is namelijk nog onduidelijk of er dan ruimte is voor de gemeente om een volgorde te bepalen op basis van andere criteria dan alleen de realisatiedatum.

Maatschappelijk draagvlak & participatie
We informeren onze partners voor zover mogelijk over het proces dat de gemeente doorloopt en de nieuwste ontwikkelingen, zoals de ontwikkelaars en woningcorporaties. Tevens is afgesproken dat tijdens de algemene ledenvergadering van het Zwolse Concilium eind juni in werksessies gesproken wordt over de projecten die onderdeel uitmaken van de Overgangsregeling van Enexis en over de opzet van de beleidsregels met criteria en weging.

Communicatie
In lijn met de algemene communicatie van dit project wordt deze gewijzigde planning ook gedeeld met de betrokken partners in de stad, zo worden updates onder andere met het Zwols Concilium besproken.

Duurzaamheid
Deze informatie heeft geen effect op dit aspect, anders dan in voorgaand raadsvoorstel.

Financiën
Zoals in de eerdere raadsbrief ‘Effecten nieuw ACM prioriteringskader’ gemeld zullen eventuele financiële gevolgen door de ambtelijke inzet bij de tweede bestuursrapportage (Berap 2) worden afgewogen.

Een financieel aandachtspunt voor de gemeente is de aanbetaling die nodig is wanneer zij een project aanvraagt, bijvoorbeeld via de Overgangsregeling of door het vervroegd aan te vragen. Bij het ondertekenen van de offerte dient een aanbetaling gedaan te worden. Vooralsnog beschouwen we dit als een later te verrekenen voorschot. Landelijk wordt gezocht naar een manier om de aanbetaling pas veel later in het proces te laten plaatsvinden dan gebruikelijk.

Risico’s
De gewijzigde planning brengt geen risico’s met zich mee.

Vervolg
Mochten nieuwe besluiten of koerswijzigingen vanuit de netbeheerder, ACM of de VNG tot een andere planning leiden dan brengen wij u daarvan opnieuw op de hoogte.

De gemeente is actief betrokken in de gesprekken met G40, IPO, VNG, Energyboard en anderen om op de hoogte te blijven en aan te geven wat voor ons als gemeente belangrijk is en wel en niet goed werkt.

Datum 18 juni 2026

Openbaarheid

Deze raadsbrief en de bijlage zijn openbaar.

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

burgemeester, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer